

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Милена Шушулова-Павлова, Нов български университет,
за *дисертационния труд* на **Джао Зимънг**
редовен докторант към Катедра „Класическо пеене“ на Вокален факултет
в НМА „Проф. Панчо Владигеров“

на тема: **Влиянието на белкантовата колоратурна техника в операта „Ку Юан“ на китайския композитор Ши Гуаннан и в китайските художествени песни на композиторите Шанг Дейи и Ху Тинцзян**
с научен ръководител: проф. д-р **Елица Нешевска**
за присъждане на научна и образователна степен „доктор“
в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство

Биографични данни

Джао Зимънг е родена в Китай през 1995. Тя има завършено бакалавърско образование в Музикална консерватория на Университет Хенан, Китай (2013-2017) и магистърска степен в същия университет в периода 2017-2020. От 2022 година е редовен докторант в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ със специалност „Класическо пеене“. През 2022 участва в III Академичен конкурс „Парашкев Хаджиев“ и в концерт на студенти от класа на проф. д-р Елица Нешевска. Печели **Гран При** от Международния младежки фестивал „Славянски звън“ в гр. Варна като участва и в заключителния концерт (2023). През 2023 и 2024 участва редовно във вокалните концерти на студенти от класа на проф. Нешевска и в концерта „На учителя с любов“ в памет на проф. Павел Герджиков в Художествената галерия в гр. Кюстендил в рамките на проекта „Майски музикални дни“ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Участва в Академичен майсторски клас на Калуди Калудов (2023). Взима активно участие в Първия клас по европейско оперно изпълнение в Хенан, Китай (2024). През 2024 е част от певческия състав на операта „Любовен еликсир“ на Доницети в ролята на Адина в Непан Poly Grand Theatre. Печели **Първа награда** от 28-ия Национален конкурс за млади инструменталисти и певци „Светослав Обретенов“ (2023). През 2024 участва във вокалния конкурс „Малката златна камбанка“ в Китай. Част е от Рождественски концерт на камерен оркестър „Класика“ (2024), а през 2025 в концерт на докторанти към Вокалния факултет на НМА от цикъла „Две академии – една сцена“, съвместно с БАН.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд обхваща 191 страници и включва: увод, 4 глави, заключение и приложения¹. Библиографията съдържа 42 източника предимно на китайски език.

¹**УВОД** (1.Обект, предмет и тема на изследването. 2. Преглед на изследванията по темата. 3. Избор и актуалност на темата на изследването. 4. Цели, съдържание и методи на изследването. 5. Трудности и методи за разрешаването им.) **ПЪРВА глава:** Произход и художествени характеристики на колоратурната белкантова техника (1. Произход на европейската вокална музика и развитие на колоратурната техника: 1.1. Ранно развитие на вокалното изкуство; 1.2. Религиозна средновековна музика; 1.3. Възходът на светската музика; 1.4. Зараждането на операта: официалното сценично място на колоратурите; 1.5. XVII и XVIII век: кастратите и колоратурната техника; 1.6. Колоратурите след XIX век. 2. Колоратурната естетика през различните периоди; 3. Характеристики на колоратурната техника във вокалното изкуство: 3.1. Инструменталната природа на гласа; 3.2. Артикулация при човешкия глас; 3.3. Голям диапазон; 3.4. Импровизация. 4. Написването на европейските колоратурни вокални творби: 4.1. Колоратурни творби по времето на Барока; 4.2. Колоратурни творби от Класицизма; 4.3. Колоратурните творби на XIX век; 4.4. Колоратурните творби от XX век до днес.) **ВТОРА глава:** Разпространението на техниката „белканто колоратура“ в Китай и нейното влияние върху развитието на китайското вокално изкуство (1. Развитие на традиционната китайска вокална музика: 1.1. Развитие на вокалната музика в древен Китай; 1.2. Развитие на съвременната вокална музика в Китай - запознанство с европейската песенна култура; 1.3. Навлизането и развитието на белкантовата техника в Китай; 2. Влиянието на белкантовата култура върху китайската вокална музика: 2.1. Основи в развитието на европейската белкантова култура в Китай; 2.2. Разпространение на европейската белкантова колоратурна техника в Китай и влиянието ѝ върху китайската вокална музика; 3. Създаването на китайските колоратурни творби: 3.1. Китайското колоратурно художествено песенно творчество; 3.2. Композиция на китайските оперни колоратурни арии; 3.3. Известните китайски колоратурни вокални творби; 3.4. Характеристики на китайската колоратурна вокална музика.) **ТРЕТА глава:** Приложение на колоратурното изкуство в китайската опера - анализ на арията на Планинския дух от операта на Ши Гуаннан „Ку Юан“ (1. Творчески път на Ши Гуаннан. Творчески процес при композицията на операта „Ку Юан“: 1.1. Творчески път на Ши Гуаннан; 1.2. Композиция на операта „Ку Юан“. 2. Анализ на сюжета и художествения стил на операта „Ку Юан“: 2.1. Кратка история на живота на Ку Юан; 2.2. Въведение в сюжета на операта „Ку Юан“; 2.3. Анализ на художествения стил в операта „Ку

Дисертацията изследва въвеждането на белкантовата колоратурна техника в Китай и нейната *китаизация*, чрез изпълнението на следните задачи: кратко проследяване на историята на европейската вокална музика и еволюцията на белкантовата колоратурна техника; начини на взаимодействие на китайските произведения с колоратурна белкантова техника с китайската култура по време на създаването им; анализ на специфични произведения с колоратурна белкантова техника, включително изследване на музикални текстове и интерпретации; локализиране на вокалното изпълнение в Китай, певчески методи отговарящи на китайската певческа естетика и езикови характеристики.

Точно формулирани цели и задачи на дисертацията

Обект на дисертационното изследване са китайската опера „Ку Юан“ от Ши Гуаннан и вокални творби с колоратурна техника на композиторите Шанг Дейи и Ху Тинцзян. **Предмет** на изследването е влиянието на белкантовата колоратурна техника в споменатото произведение. **Целта** е да се анализира влиянието и интеграцията на колоратурните белкантови техники в китайските вокални произведения, както и процеса на тяхната локална трансформация и иновация в китайския културен контекст.

Изборът на изследователска теза произтича от годините на вокално обучение и сценичен опит като колоратурно сопрано на Джао Зимънг. Докторантката надгражда теоретичния анализ на партитурата и на специфичните певчески техники въз основа на собствения си опит. Прави опит за обобщение на методите, приложими за пеене на китайски произведения с колоратурна техника, и предава личния си опит в ценни академични резултати. Чрез системно проучване на оперни арии и художествени песни се проследяват процесите на интеграция, адаптация и иновация на колоратурната техника в китайското вокално творчество. Целта е да се допринесе за по-дълбоко разбиране на феномена на културната адаптация на западната вокална методика в Китай.

В тази дисертация са използвани разнообразни методи, включително текстов анализ (изследване на литература и музикални партитури), практическо наблюдение (личен певчески опит и опит, обменен с други певци) и анализ на видео и аудио материали, за да се проведе задълбочен анализ на изследователския обект.

Изследването е предизвикателно за докторанта, поради обема на наличната литература и нуждата от изучаване, както на западни, така и на китайски техники.

Значимост на изследвания проблем в научно и научноприложно отношение

От 70-те години на ХХ век китайските композитори започват задълбочено изследване на колоратурната белкантова мелодика и правят опит да я приложат в китайската класическа музика. Колоратурната белкантова техника, с нейните трудни декоративни украшения, великолепа звучност и богата изразителност, допринася за обновлението на съвременното китайско вокално творчество. Колоратурното белкантово пеене е връх на естетическите вокални техники, характеризиращи се с изключително висока теситура, прецизен контрол на дишането и извънредна гъвкавост (бързи пасажи), демонстрирайки пределите на човешкия глас като „музикален инструмент“. Използването на тези елементи на белкантото в китайското вокално творчество обогатява музикалната мелодика. Този великолепен стил на пеене задоволява изисквания на китайската публика. Това е достатъчна значимост за сериозна научна и научноприложна работа.

Юан”. 3. Анализ на художествените характеристики в арията на Планинския дух: 3.1. Анализ на образа на Планинския дух; 3.2. Музикален анализ на арията на Планинския дух; 3.3. Балкантовата колоратурна техника, която се използва в арията на Планинския дух; 3.4. Анализ на различните вокални изпълнения на арията на Планинския дух; **ЧЕТВЪРТА глава:** Приложение на колоратурното изкуство в китайските художествени песни – колоратурните песни на китайските композитори Шанг Дейи и Ху Тинцзян (1. Художествени характеристики на колоратурните сопранови произведения на Шанг Дейи: 1.1. Кратки биографични данни; 1.2. Процесът на създаване на колоратурните вокални произведения от Шанг Дейи; 1.3. Художествени характеристики на колоратурните сопранови творби от Шанг Дейи; 1.4. Класификация на колоратурните творби от Шанг Дейи и анализ на някои образци из тях; 1.5. Приносът на Шанг Дейи за развитието на китайската колоратурна вокална музика. 2. Художествени характеристики на колоратурните сопранови произведения на Ху Тинцзян: 2.1. Творческият живот и работата на Ху Тинцзян по неговите колоратурни вокални творби; 2.2. Творчески особености на колоратурните сопранови творби от Ху Тинцзян; 2.3. Класификация на творчеството на Ху Тинцзян и анализ на някои от неговите представителни творби; 2.4. Приносът на Ху Тинцзян към развитието на китайското колоратурно вокално творчество.) **ЗАКЛЮЧЕНИЕ. ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. ПРИНОСИ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.**

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Докторантката доказва, че съвременните китайски колоратурни вокални произведения, както по отношение на композиционните техники, така и на изпълнителските умения, са до голяма степен повлияни от европейските стилове. За изпълнението на китайската колоратурна техника е важно да се усвои техниката на белканто и след това да се направят подходящи корекции въз основа на характеристиките на отделните произведения. Традиционно трябва да се наблегне на: начините на дишането, добрата висока позиция и използването на резонаторните кухини, овладяването на преходните тонове (преходите). Разбира се, Джао Зимънг обръща внимание на специфики, характерни за китайската музика, като: спазване на правилата за произношение на китайския език. спазване на специфичния музикален китайски стил. Китайските произведения с колоратурна техника имат различни национални характеристики, следователно, стилистичните особености също трябва да се вземат предвид по време на изпълнението. Колоратурната вокална техника притежава богата емоционална изразителност. Китайският композитор Ши Гуаннан използва обемни колоратурни мелодии при създаването на образа на Планинския дух в операта „Ку Юан“, чрез богата емоционална изразителност оформя живо и реалистично образа на героинята. Докторантът прави сравнителен анализ на приликите и разликите между китайските и европейските колоратурни вокални произведения, по отношение на музикалната функция, музикалния стил, техниката на пеене.

Общи изводи в заключението на труда

Джао Зимънг установява, че китайските колоратурни вокални произведения са усвоили много елементи от белкантовата колоратурна техника по отношение на форма, техники на композиция, вокални методи и сценично изпълнение. Те не възприемат напълно европейския модел на „колоратурно“ изкуство, а активно търсят обща основа между духа на китайската национална култура и европейската музикална култура и се опитват да ги интегрират. Създадените нови произведения запазват националното съдържание, докато формите и методите стават все по-интернационални. Използването на европейски музикални техники дава нов живот на китайската национална музика, разширява обхвата на музикалната култура и улеснява Европа да възприема китайската музикална култура.

Докторантката подчертава, че белкантовото и фолклорното пеене имат различни предимства и недостатъци. Белкантовата вокална техника обогатява тембъра и служи за мекотата на високия регистър, като има по-голям капацитет да изпълни заложеното от композитора по подобаващ начин, но не е така естествено и връзката му с музикалния образ на персонажа не е дълбока. Що се отнася до фолклорната вокална техника – тя е в единство с музикалния образ на персонажа, по-подходяща е за интерпретация на китайски национален музикален материал, но за нея не са присъщи мекотата и обединяващата свързаност на белкантовото пеене, особено що се отнася до високия регистър. Затова в Джао Зимънг смята, че за изпълнението на арията на Планинския дух трябва да се подходи с комбиниран между белкантовия и фолклорния подход.

Колоратурната техника притежава висока приспособимост и може да се пригоди към различни култури (с китайските национални музикални елементи; за аранжиране на народни песни; може да се комбинира и със съвременна електронна музика и др.).

Джао Зимънг подчертава, че пъстрият творчески стил на Ху Тинцзян подпомага интеграцията на китайската музика в световния музикален контекст. Образците му вокални колоратурни произведения привличат вниманието на певци отвъд китайските предели. Затова те са инструмент за интернационализацията на китайската музика във висша степен.

Коректност при цитирането на представителен брой автори

Джао Зимънг е коректна в своите цитирания.

Приноси на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд има следните приноси, които приемам:

1. Направен е аналитичен разрез на историческия произход на европейската колоратурна

техника, на нейната еволюция. Проследена е появата на европейската колоратурна техника в Китай и нейното интегриране и развитие в китайските музикални творби.

2. Чрез сравнителен анализ авторът изследва процеса на културна адаптация на колоратурната техника след нейното въвеждане в Китай през XX век, с акцент върху взаимодействието ѝ с традиционната китайска музикална естетика и нейната последваща локализация.
3. Посредством музикален анализ на оперни творби и художествени песни (с фокус върху „Арията на Планинския дух“ от операта „Ку Юан“ и колоратурни песни от композиторите Шанг Дейи и Ху Тинцзян), в дисертационното изследване се изясняват характерните особености на композиционния стил и ключовите аспекти на изпълнителската практика в китайската колоратурна музика.
4. На базата на сравнителен анализ между китайската и европейската колоратурна традиция е направен опит за систематизиране на основните изпълнителски принципи и са предложени конкретни насоки за интерпретация на китайски колоратурни творби, които могат да послужат като основа за бъдещи изследвания и практика.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд.

Авторефератът отговаря на дисертацията.

Лични качества на автора (ако рецензентът го познава)

Не познавам лично Джао Зимънг. За нея мога да съдя само по написания труд и артистичните и активности по време на докторантурата в България.

Публикации по темата на дисертационния труд

Джао Зимънг представя 2 публикации, свързани с темата на докторантурата:

- Зимънг, Джао. Приносът на Шанг Дейи за създаването на китайска колоратурна вокална музика. В: Сборник Докторантски четения 2024, ISSN:2367-4873
- Зимънг, Джао. Кратък анализ на „Арията на Планинския дух“ в операта „Ку Юан“. В: Научен атлас, 2025 (12), ISSN:2738-7518

В заключение на това СТАНОВИЩЕ ще завърша със следната оценка:

Смятам дисертацията на Джао Зимънг за актуална. Поздравявам докторантката и нейната научна ръководителка.

Дейността на Джао Зимънг отговаря на наукометричните показатели за придобиване на образователната и научни степен „доктор“, според Закона за развитието на академичния състав на Република България.

Дисертационният труд на **Джао Зимънг** редовен докторант към Катедра „Класическо пеене“, Вокален факултет на НМА „Проф. Панчо Владигеров“, на тема: **Влиянието на белкантовата колоратурна техника в операта „Ку Юан“ на китайския композитор Ши Гуаннан и в китайските художествени песни на композиторите Шанг Дейи и Ху Тинцзян**, с научен ръководител: проф. д-р Елица Нешевска, заедно с носените от него приноси с научни и приложни качества, публикациите ѝ по темата и други творчески активности, смятам напълно достатъчни, за да дам своята положителна оценка и да предложа на уважаемото научното жури **да присъди образователната и научна степен „доктор“** по професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, на **Джао Зимънг**, според изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

8.2.2026, София
Проф. д-р Милена Шушулова-Павлова